

Motion till riksdagen 2017/18:3344

av **Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L)**

Civilrättsliga ställningstaganden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en möjlighet att registrera elektroniskt upprättade framtidsfullmakter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en möjlighet att förvärva sin före detta makes/makas efternamn som led i ett dubbelt efternamn vid samtycke och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra till huvudregel vid skuldsanering att upprätta betalningsplan för tre år i stället för fem och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återgå till Alliansens konsumentpolitiska mål och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera kravet på hållbarhetsrapportering till företag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alliansens fyra partier vill gemensamt framhålla ett antal ställningstaganden vars gemensamma nämnare är att de gör livet i Sverige lite friare, både som individ och företag.

Framtidsfullmakter

I samband med att en person förlorat sin beslutsförmögenhet på grund av till exempel sjukdom eller skada försvåras flertalet omständigheter i livet. Den enskildes trygghet skulle främjas om det fanns möjlighet att i förväg bestämma vem som får fatta beslut i den enskildes ställe om personen inte längre är beslutsförmögen. Under hela alliansregeringens regeringsperiod bedrevs därför ett långvarigt utredningsarbete för att ta fram lagstiftning om så kallade framtidsfullmakter. Under 2017 kunde därför den nuvarande regeringen presentera propositionen Framtidsfullmakter – en ny form av

ställföreträderskap för vuxna (2016/17:30). Propositionen misslyckades emellertid att lösa ut alla aspekter på frågan på ett tillfredsställande sätt.

En sådan aspekt är att det inte ges utrymme för den som vill upprätta en framtidsfullmakt elektroniskt. I stället förutsätts det att fullmakterna ska upprättas på papper.

Detta är inte bara omodernt ur ett digitaliseringsperspektiv, utan det innebär också att man går miste om möjligheten att låta den enskilde, om han eller hon vill det, registrera fullmakten hos en offentlig instans. Möjligheten till elektronisk registrering av framtidsfullmakter skulle kunna säkerställa att dessa fullmakter hålls lätt åtkomliga och att det aldrig uppstår någon risk för att de förkommer eller att det uppstår osäkerhet om huruvida det finns en fullmakt eller ej.

Lagstiftningen som kom av propositionen Framtidsfullmakter – en ny form av ställföreträderskap för vuxna bör därför kompletteras med bestämmelser som skapar utrymme för registrering av framtidsfullmakter som upprättas elektroniskt. Vi vill understryka att detta ska ses som en möjlighet för den enskilde, inte som ett obligatorium, och att det inte skulle påverka giltigheten av framtidsfullmakter som upprättas på papper.

Namnlagen

Under slutet av riksmötet 2016/17 tog riksdagen ställning till regeringens proposition 2015/16:180 En ny lag om personnamn. Propositionen hade möjliggjorts till följd av det arbete som den parlamentariska namnlagskommittén arbetat med sen den tillsattes av alliansregeringen 2009.

Namnlagskommittén föreslog att det ska finnas en möjlighet att i samband med en äktenskapsskillnad förvärva sin makes/makas efternamn som ett led i ett dubbelt efternamn, om maken/makan samtycker till detta. En sådan situation skulle exempelvis kunna bli aktuell om en person som inte tidigare har förvärvat sin makes efternamn vill uppnå namngemenskap med de gemensamma barnen. I propositionen gick inte regeringen vidare med detta förslag. Som skäl anfördes att makarna hade kunnat uppnå namngemenskap under äktenskapet, samt att det lär vara mycket ovanligt med sådana önskemål.

Önskemålet om namngemenskap med de gemensamma barnen kan dock snarare bli starkare i samband med att äktenskapet har upplösts. Bara för att en situation är sällsynt är den inte ett skäl för att begränsa individens valmöjligheter. De ändringar som gjordes i samband med att namnlagen förändrades bör därför kompletteras med lagförslag som följer Namnlagskommitténs förslag i denna del.

Skuldsanering

I samhället finns grupper av människor som under olika tidsrymder kommit att leva under indrivning av varje krona de kan tjäna utöver existensminimum. Många av dem har under svåra förhållanden levt under detta obestånd sedan 90-talets början.

Att leva under ekonomiskt obestånd är för många ett tillstånd med svaga utsikter att någonsin komma därifrån. Termen evighetsgäldenär har därför kommit att beteckna dem som lever under dessa förhållanden.

Under det gångna året har regeringen med proposition 2015/16:125 tagit initiativ för att fler evighetsgäldenärer ska få möjlighet att ansöka om och genomgå skuldsanering. Med skuldsanering ges en ekonomisk rehabilitering med förutsättningar för den överskuldssatte att påbörja ett nytt liv.

Den betalningsplan som skuldsaneringen innebär ska dock i propositionen läggas ut på fem år vilket skiljer sig från den generella treåriga betalningsplan utredaren Jan Ertsborn förordade i utredningsbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldssatta, SOU 2008:82. Regeringen har motiverat detta med att de fem åren då ska innehålla betalningsfria månader. Vår analys bygger på antagandet att det är bättre att snabbt befrias från sin skuld än att erbjudas tidsbegränsade avbetalningsfria perioder under det att skuldsaneringen pågår. Det är vår mening att en treårig generell betalningsplan som dessutom kan inledas redan under Kronofogdens handläggningstid gör resan till ett nytt liv snabbare och för evighetsgäldenären upplevs som betydligt mer framkomlig.

Konsumentpolitiskt mål

Under alliansregeringen var målet för konsumentpolitiken att konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Målet utgick från konsumentens kapacitet att göra egna val men också från behovet av ett regelverk som underlättar för konsumenterna att göra medvetna och informerade val. En viktig utgångspunkt var att konsumenter måste kunna tillgodogöra sig tillförlitlig information om produkters pris och egenskaper, om produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och vilken påverkan konsumtionen har på människor, miljö och klimat. Genom att kunna vara påläst har en konsument möjlighet att själv lösa frågeställningar som uppstår i samband med sin konsumtion. Målet betonade den enskilda konsumentens möjlighet till inflytande och bestämmanderätt.

Detta mål ersattes hösten 2015 av ett konsumentpolitiskt mål som handlar om väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. I den nya målformuleringen har alla hänvisningar till den enskilda konsumenten och dennes konsumentmakt tagits bort. Det finns skäl att frukta en återgång till en konsumentpolitik som är mer inriktad på att styra konsumenterna än på konsumentmakt. Det nya målet är ett uttryck för en sådan konsumentpolitik.

Vi anser att konsumentpolitikens roll ska vara att stärka konsumenternas ställning på marknaden och bidra till att öka konsumenternas egenmakt genom att möjliggöra aktiva val.

Enligt vår mening bör därför det tidigare konsumentpolitiska målet återinföras. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ. Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Hållbarhetsrapportering

Det krav på hållbarhetsrapportering som infördes med regeringens proposition Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy (2015/16:193) ska avgränsas till att gälla de företag och koncerner som krävdes av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy (ändringsdirektivet).

Ändringsdirektivet syftade till att öka tillgängligheten för information om företagens hållbarhetsarbete. Regeringens proposition innebar dock mycket mer långtgående krav på hållbarhetsrapportering än vad EU-direktivet krävde. Betydligt fler företag inkluderades än vad som krävdes för att uppfylla direktivets villkor. Samtidigt klargjordes aldrig om överimplementeringen skulle medföra tillräckliga fördelar för exempelvis företagens miljöpåverkan. Regeringen har tidigare mottagit ett krav från riksdagen att återkomma med förslag som i fråga om kategoriindelningen av företag i årsredovisningslagen utgår från ambitionen att minska företagens regelbörda (bet. 2015/16:CU6). Propositionen i fråga om hållbarhetsrapportering går med överimplementeringen av EU-direktivet i motsatt riktning. En ökad regelbörda och ökade kostnader för företagen riskerar att försvaga svensk konkurrenskraft och slår ytterst mot svenska jobb, detta i tider då jobben måste värnas.

Det är angeläget att i största möjliga utsträckning skapa neutralitet mellan noterade moderbolag och onoterade moderbolag för hållbarhetsrapporteringen på koncernnivå. Det finns också anledning att tydliggöra vilka frågor som ska belysas genom hållbarhetsrapporteringen. Vår uppfattning är att hållbarhetsfrågorna ska ges en vid innebörd. Beroende på företagets verksamhetsinriktning kan exempelvis frågor om mänskliga rättigheter behöva belysas ur olika perspektiv. Ett företag som utviner naturresurser i vissa områden kan behöva redovisa frågor om mänskliga rättigheter ur ett urfolksperspektiv, medan till exempel migranters rättigheter kan vara särskilt relevanta för företag som anlitar många tillfälligt anställda gästarbetare.

Caroline Szyber (KD)

Ewa Thalén Finné (M)

Ola Johansson (C)

Robert Hannah (L)